

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput I. Alex. III. (a) Parmensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

NOTÆ.

(a) *Benevent.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc titulo. cap. 3. De Benevent. dice: celi egi in cap. 28. & 42. de testibus.

(b) *Vidua.*] Unde poterat ut miserabilis persona coram iudice ecclesiastico directè de hæreditate agere; juxta tradita in c. ex tenore, de foro compet. nisi

dicamus, tunc Beneventum spectare ad patrimonium Ecclesiæ.

(c) *R. in facie Ecclesiæ sepe dicitur M. signaram.*] Unde matrimonium putativum intercessit cum debitis conditionibus, ut filii legitimi crederentur, juxta tradita supra in cap. 2. ubi Commentarium hujus textus dedi.

CAPUT ULT.

Idem (a) *Episcopo Tiberiadensi.*

GAudemus, &c. *Et infra:* Cæterum prolem de illorum conjunctionibus natam, qui secundo, tertio, vel ulteriori gradu in infidelitate vixerint, quæ secundum opinionem illorum matrimoniali contrahuntur affectu, post fidem receptam, utilitate publicâ suadente legitimam volumus reputari.

1. (a) *Tiberiad.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc titulo. cap. final. sed restituenta est inscriptio, nec non littera hujus textus ex cap. gaudemus, de divortio, ubi extat alia pars hujus textus.

COMMENTARIUM.

2. **L**egitimationis beneficium, quod contingit per subsequens matrimonium, juris positivi ecclesiastici esse supra probavi in cap. I. hoc tit. quare filios infidelium non legitinari per subsequens matrimonium, rectè docuit Abulensis in lib. I. Regum. c. 8. q. 171. quia cum sit privilegium introductum ab Ecclesiâ in favorem contrahentium matrimonium, existentibus extra ipsam non communicatur. Unde difficilis est præsens textus, dum in eo docet Gregorius, filios susceptos ab infidelibus legitinari per subsequens matrimonium; præcipuè cum suscepti sint cum mala fide, quia scienter in secundo, vel tertio consanguinitatis gradu nuptias contraxerunt. Agnoverunt difficultatem repetentes hic, qui varios casus præsentis textus sîngunt, quos refert, & examinat Barbosa in præsentem. Sed his omisissis dicendum est, in præsentem textu decidi casum, in quo infideles contraxerunt matrimonium in ipsa infidelitate, in secundo, vel tertio gradu, quod apud eos con-

sistebat tantum tanquam contractus, & post baptismum sustinetur ut sacramentum, juxta tradita in cap. de infidelibus, de consanguin. & affin. cap. debitum, de bigamis; adhucque retinetur, etsi in gradu prohibito à jure Canonico celebratum sit, d. cap. de infidelibus. Unde cum post baptismum ratum, & legitimum sit matrimonium, filii antea suscepti efficiuntur legitimi. Contrarium autem procederet si in ipsa infidelitate permainerent parentes; nam cum inter infideles non detur matrimonium ut sacramentum, non poterant per illud filii antea suscepti legitinari: illis tamen baptizatis, fidei favore receptum est, ut etsi in gradibus prohibitis reperiantur conjuncti, matrimonium retineatur, filiique efficiantur legitimi; unde etiam Celestinus III. in cap. I. de convers. infid. quem ex secunda collectione transcripsi, respondit, legitinari per subsequens matrimonium filios susceptos ex Gentili, & transeunte ab infidelitate, relicta conjugè infideli, si mortuâ eâ, ad fidem reverla celebraverit matrimonium, fiunt enim eo casu filii legitimi, non attentis juris regulis, juxta quas infidelis cum haberet catholicam uxorem, non potuit aliam ducere, nec ex alia muliere filium procreare naturalem: sit tamen proles legitima favore fidei, ut ita ad fidem Catholicam amplectendam infideles allicerentur. Abulensis supra, q. 170.

TITULUS XVIII.

Qui matrimonium accusare possunt, vel in eo testificari.

CAPUT I.

Alex. III. (a) *Parmensi Episcopo.*

Perlatum nobis est ex parte tua, quod cum pater cujusdam puellæ eam cuidam Parmensi nupti (b) tradidisset, maritus post aliquot (c) años, quibus cum uxore permanfit, propter homicidium, quod comisit, de civitate timore (d) mortis exivit: nunc autem dicitur,

dicitur, & videtur legitime posse probari, quod pater prædictæ puellæ ad (e) christianitatem juvenem tenuit, & quod est amplius, eum de sacro fonte (f) levavit, sed litteris (g) tuis quæsitus, nondum inveniri potuit, licet (h) quinquennium jam dicatur elapsum. Quia igitur super hoc tua nos duxit fraternitas consulendos, præsentium significatione mandamus, quod si juvenis, & puella annis aliquot sine quæstione fuerunt, qui præscriptum matrimonium nunc accusant, non videntur suspicione carere. Cæterum si manifestum est quod asseritur, aut legitimi accusatores, & testes apparent omni exceptione majores, postquam juvenis requisitus fuerit cum omni diligentia, etiam si nequiverit inveniri, testes recipere (i) poteris, & sine canonico iudicio terminare. Tu tamen ita procedas, quod amorem aliquem, aut commodum temporale nequaquam præponere justitiæ videaris. Sanè illi, quibus scientibus, & tacentibus matrimonium est contractum, non sunt contra ipsum ulterius audiendi.

NOTÆ.

1. (a) **P**Armensi.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. in hac autem sexta legitur *Parisiensi*: sed parum interest ad textus expositionem, quamlibet inscriptionem retineas: si *Parisiensi*, de ea Ecclesia egi in cap. final. de consuet. si *Parmensi*, de ea Ecclesia nonnulla notavi in cap. 7. de prescriptionibus.
- (b) **T**radidisset.] Dum illa consentiret, juxta tradita in cap. 1. de despons. impub.
2. (c) **A**liquot annos.] Non quia tam longum tempus desideretur, ut maritus accusans matrimonium non audiat, cap. 2. hoc tit. in 2. compil. ibi: *Si eam longo tempore tenuerit, non debet vox sua accusationis admitti, nisi alie persone idonee apparuerint.* Glossa in præfenti, sine ullo fundamento duos annos interpretatur. Cironius ad hunc titulum fatius esse credit, triennium esse præscribendum, argumento capitis laudabilem, de frigidis, seu decennium, quod longum tempus dicitur in leg. ultim. Cod. de longi tempor. prescript. Paulus lib. 5. sentent. tit. 2. Sed verius credo, hoc arbitrio iudicis relinqui, qui pensatis loci, & personarum circumstantiis tempus illud æstimare debet.

(d) **E**xivit.] Ut vagaretur per universam dioccesim, & ita mulier eum sequi non tenebatur, nisi sciret tempore contracti matrimonii maritum vagabundum esse, ut docent Tiraquel. in l. 1. conub. num. 39. Farinac. in praxi, q. 134 num. 257. Osvaldus lib. 13. Donellus, cap. 31. littera M.

(e) **C**hristianitatem.] Catechismi videlicet, juxta tradita in cap. contracto, de cognat. spirituali.

(f) **L**evavit.] Unde inter eos matrimonium consistere non poterat, propter fraternitatem ex cognatione spirituali supervenientem, juxta tradita in cap. 1. de cognat. spirit.

(g) **L**itteris tuis.] Si morabatur, seu vagabatur intra ipsius dioccesim, quia tunc per edictum valvis Ecclesiæ affixum citari poterat, cap. final. de dolo, & contumacia: vel si extra territorium, litteris requisitoris directis ad iudicem, in cujus territorio debebat, ut exponit Canilius in præfenti, num. 2.

(h) **Q**uinquennium.] Non tamen ideo uxor poterat migrare ad secundas nuptias, cum non constaret de mariti morte, juxta tradita in cap. in præfenti, de despons.

(i) **R**ecipere poteris.] Adhuc lite non contestata, quod, specialiter in causis matrimonialibus receptum est, ut probavi in cap. 1. ut lite non contest.

CAPUT II.

(a) Clemens III.

A Nobis est ex parte Ecclesiæ vestræ requisitum, utrum aliqui super accusatione matrimonii nihil voce propria depromentes, debeant per solam (b) chartulæ conscriptionem admitti. Ad hoc respondemus, quod in talibus nisi quantum ad præsumptionem nullius momenti est conscriptio, quoad sententiæ calculum proferendum, nisi alia legitime suffragentur. Præterea, quia & hoc consultationi fuit additum, proinde respondemus, quod qui sponsalibus interfuerunt, & tacere quæsitus, non sunt postea recipiendi, si velint contra matrimonium aliqua confiteri, nisi de his aliqua velint dicere, quæ in veritate postea didicerunt, de quibus tamen constat eos nihil factæ interrogationis tempore cognovisse.

NOTÆ.

1. (a) **C**lemens III.] Itaque etiam legitur in secunda collectione, sub hoc tit. c. 4. nullibi tamen exprimitur quibus canonicis referibat Pontifex, licet ex textu littera constet cum ipsis alloqui.
2. (b) **C**hartule.] Unde illi, qui non voce propria, sed per tabellam, aut chartam conjectam in cistam ad hoc forte paratam, quam vulgò dicimus *Cepo*, accusant matrimonium, vel contra matri-

monium testimonium dicunt, non sunt idonei, cap. per scripta 2. q. 9. quia testes ipsi sunt producendi, non verò eorum testimonia recitanda; & hoc est quod dicitur, testibus, non testimoniis, seu tabellis esse credendum, l. 3. §. Divus, ff. de testibus, Novel. 73. Justin. cap. tuanos, de cohabit. cleric. Tabella enim sæpe occultat vitiosam, & calumniosam accusationem, quam eleganter in Taciti suffragiis Plinius carpit lib. 3. epistol. 20. & lib. 4. epistol. 25. ad Messium, ibi: *Quotocumque eadem honestatis curâ occulto,*